STUDIU ISTORIC

Gabriel Ciotoran

Acest material se bazează pe cercetarea făcută pe teren şi pe următoarele lucrări: Mahalele Bucureştiului de A Majuru; Străzi vechi bucureştene de A. Ofrim; Istoria oraşului Bucureşti din 1965 de un colectiv de la M.I.B.; Bucureştii vechiului regat de G. Costescu; O. Bucureşti, Citadela seculară a lăutarilor români de V. Cosma.

Am contactat de asemenea Direcţia Monumentelor şi am cercetat Arhiva Mun. Bucureşti.

Palatul Ghe. Bibescu

A fost construit de Constantin Brâncoveanu pe spaţiul enorm cuprins între Cheiul Dâmboviţei şi Mânăstirea Antim. Poarta sa era în dreptul străzii Bibescu Vodă. Gheorghe Bibescu l-a obţinut prin moştenire. Era din marmură albă cu etaj. „Ruinele lui au fost demolate complet în anul 1884" (Popescu – lumină, Buc. Din trecut şi astăzi). Deci cladirea situată în apropiere de strada George Georgescu a fost recent ridicată şi nu are nici o legătură cu palatul.

Constantin C. Giurescu afirmă „azi palatul nu mai este", nici internetul nu-l menţionează.

Gheorghe Bibescu şi-a ridicat un palat pe malul lacului Herăstrău, neterminat. „Palatul ciorilor" (Es. Săveanu în Enigmele Buc.) În 1973 nu mai era de deceniu.

Casa „Petre Hanciu"

Este situată pe strada George Georgescu la nr. 50, arhivele consemnând adresa iniţială pe Calea Rahovei nr. 96. Acestea sunt însă sărace în privinţa istoricului Vilei.

A fost construită în perioada de emulaţie care a urmat făuririi României Mari, în anul 1924. Primul proprietar a fost filosoful Mircea Eliade asociat cu Frideman. Are parter, două etaje şi o mansardă. A servit drept casă de raport şi firmă de avocatură.

Cel mai important eveniment din istoria sa, l-a reprezentat naţionalizarea, survenită după război la începutul regimului comunist. Proprietarul de atunci, P. Hanciu, a dat numele Vilei.

S-au făcut numeroase intervenţii la imobil.

Nu sunt urmaşi ai proprietarilor.

În prezent aici locuieşte doamna Laura Nicolau, preşedinta societăţii „Nea Calita", cârciumăreasa care a „botezat" mahalaua în anul 1800, schimbând jicnitoarea denumire de „Podul Calicilor".

Vila nu figurează pe lista monumentelor istorice.

www.muzeulbucurestiului.ro / www.cimec.ro

Preşedinta societăţii „Nea Calita" doamna Laura Nicolau, proprietară a „Iocantei Jaristea", situată lângă vila Petre Hanciu, speră în sprijinul autorităţilor, pentru a ridica pe spaţiul localului, un nou han care ar continua tradiţia celui care ar fi fost aici în secolul al XVII-lea, hanul Golescu. Era casa Nirecher înainte de război.

El este menţionat şi de doctorul Ferrati, ultimul al lui C. Brâncoveanu.

Datini, tradiţii, obiceiuri.

Primul istoric care s-a referit la această zonă a oraşului, a fost Ionescu Gion, în „Podul Calicilor". De fapt, prima sa denumire a fost „Calea Craiovei". De-a lungul timpului, cartierul fiind împărţit în mahalale, aici au fost: Mahalaua Antim, Mahalaua „Sfântul Spiridon cel Nou", „Mahalaua Sf. Ilie", „Mahalaua Sf. Nicolae din Prund", biserica omonimă existând şi-n prezent.

Aici erau cei mai săraci locuitori ai oraşului, care de multe ori aveau şi diferite infirmităţi: ciungi, schiopi, orbi.

N. Vătămanu şi P.I. Cernovodeanu, susţin că „prima menţiune a calicilor este din 1639. Iniţial s-a folosit termenul de mişel, acesta fiind înlocuit cu cel de „calic". Ei sunt însă identici. Desigur că prin calic se înţelege „om care nu dă", doar pentru el. Aceşti locuitori însă nu dădeau, fiind ei înşişi în situaţia de a fi ajutoraţi!

După anul 1697, în timpul lui C. Brâncoveanu, ei ai fost scoşi în afara oraşului, daţi diferitelor mănăstiri. S-au pierdut în vii şi-n „Ţigănia metropoliei". Referitor la infirmi, câteva nume sunt semnificative: Lisandru Ologul, Simion Ciungul, Radu Orbul, Tudor Gură-Stricată, Antimia-Surda.

La începutul secolului XX, de la rondul „11 Iunie" s-a desprins „Grădina de sub Mitropolie"; din ea următoarele: „Pariziana, Suzana, Ionisiana". În zona rondului de pe bulevardul „Regina Maria" se află grădina Gramont. „Aici veneau turcii să se lupte între ei".

Mitologia populară este foarte bogată pentru această zonă. Ea transpare nu numai în „codul comportamental", ci merge „până la cutume, obiceiuri". În tradiţia populară, cel care a încălcat-o este pedepsit prin dobândirea unui beteşug sau altul.

Cerşetorul este un nomad trimis al lui Dumnezeu. Acesta împreună cu Sf. Petru „umblă deghizaţi pe străzi, pentru a încerca pe trecători, dacă le oferă sau nu.

Omul pocit trece drept malefic. Duhul său, „circulă noaptea, pocindu-i pe cei mici". Şchiopul, este întruchiparea altui spirit malefic, nocturn, care-i avertizează pe diferiţii locuitori să „pună capăt viciilor".

Piticul este „conducătorul dracilor". Chiorul este simbolul „puterii magice", iar ciungul, simbolizează medierea dintre oameni (aspect prezent în legislaţie astăzi prin instituţia mediatorului). Ţiganii au coexistat cu ceilalţi locuitori în zonă, până-n prezent. Ei au dat „ghicitoarele" şi „vrăjitoarele" (arse în vestul catolic!).

Revenind la istoric, în anul 1802, „cerşetorii" conduşi de Melamos, au cucerit oraşul. Acesta s-a aflat sub conducerea lui timp de 40 de zile. Dorea să-l incendieze, ca anticul Nero, Roma. A fost învins de Alexandru Suţu, domnul Moldovei.

www.muzeulbucurestiului.ro / www.cimec.ro

În anul 1821, Tudor Vladimirescu a venit de la Pades, intrând pe aici în oraş. Avea în dreapta un preot cu cruce în mână. În mână ţinea o pâine, semnificativ pentru dorinţa lui de a-i îndestula pe sărmanii locuitori.

În luna octombrie a anului 1878, în primul an al independenţei obţinute în tranşeele din Bulgaria, cartierul a primit denumirea actuală: Calea Rahovei. Ea glorifica victoria din 9 noiembrie 1877, de la Rahova, în războiul cu Imperiul Otoman.

„Podul Calicilor" a dispărut demult. Trecând pe străzile perimetrului cercetat, am văzut puţini oameni pe străzi, în timpul zilei. Tinerii de ambele sexe, siguri pe informaţiile lor, răspund cu amabilitate întrebărilor puse.

Alte imobile importante

Casele doctorului B. Ferrati

La mică distanţă de palatul lui Ghe. Bibescu, pe strada Justiţiei se află două case cu efigii boiereşti la faţadă. Sunt părăsite şi n-au nici o placă comemorativă la nr. 48. Structuri cu un cap de bărbat şi unul de fată.

Într-un prisov din anul 1718, al Maricăi Brâncoveanu, văduva celui decapitat cu patru ani înainte, se afirmă: „Vodă dăruise doftorului său nişte case în apropierea palatului, pe lungimea Dâmboviţei. Ele fuseseră cumpărate cu bani din cămara noastră de la Tanasie Vornicul şi le dăduse lui Ferrati, ca să-i fie de odihnă şi să le stăpânească cu bună pace cât va fi viaţa dumisale."

În 1714, când un pâlc de turci l-au mazilit şi luat ostatic pe domnitor, el a fugit; ele au rămas fără proprietar şi au stat în ele cine a vrut.

Un document de la B.A.R. intitulat „casa din Bucureşti a doctorului Ferrati", o localizează pe cheiul Dâmboviţei, în sudul oraşului, pe strada Gârliţei, denumire devenită anacronică după secarea pârâului. Strada era „în spatele Tribunalului".

În timpul lui Ştefan Cantacuzino (1714-1716), i-a fost întărită proprietatea asupra lor de soţia acestuia: „Să le stăpânească Dumnealui şi coconii lui, în veci". Doctorul declară că „le-am cumpărat în Târgul Bucureştiului" de la o femeie! N-are nici o obligaţie, deci faţă de domnul căzut în dizgraţie faţă de imperiul Otoman, care-l dovedesc că este „viclean".

Într-o declaraţie din timpul procesului de revendicare a dreptului de proprietar, Ferrati desemnează următorii vecini: biserica Sf. Nicolae din Prund şi hanul Golescu (unde este acum Jaristea).

Într-o publicaţie de specialitate din 1942, se localizează astfel: „se afla la intersecţia străzii Gârliţei cu Artei, Bibescu Vodă, Rahovei". Localizarea este în ambele edificatoare pentru identificarea ei.

El a plecat însă în Moldova, iar casele au reintrat în anul 1732 în proprietatea lui Iosif Kalnocki, viitorul maestru de ceremonie al domnului C. Mavrocordat. Aici a condus o organizaţie de spionaj!

În 1748 a reintrat în posesia lui Gr. Brâncoveanu, nepotul domnului, deci

www.muzeulbucurestiului.ro / www.cimec.ro

familiei care le-a deţinut iniţial.

Localizarea lor la mică distanţă de palatul lui C. Brâncoveanu explică două aspecte: era chemat şi putea veni rapid la nevoie; a putut observa pe cei care intrau la domnitor. Totul era divulgat familiei Cantacuzino, duşmana lui de moarte. Aşa cum afirmă soţia noului domn „el s-a aflat de-a pururi în folosul casei noastre".

(În 1914, unui spion al Rusiei, i s-a dat casă în Bucureşti lângă un sediu al „Siguranţei", de unde era urmărit în permanenţă).

Apreciez că şi-n acest caz trebuie oprită degradarea lor; valorificarea lor corespunzătoare. Indubitabil au valoare de monumente istorice.

Imobilul de pe strada Justiţiei nr. 36.

Aici este o casă modestă, tip vagon, construită în perioada interbelică. La faţadă se găseşte o placă comemorativă pe care scrie „Aici a locuit şi a creat poetul Gheorghe Magheru între anii 1922-1952". El a fost un poet prolific, menţionat de G. Călinescu în „Istoria Literaturii Române". Dintre publicaţiile sale, amintesc: Poezii, Poezii antiermetice, Poezii în limba păsărească, coarde balcanice.

Biserica Sf. Nicolae Vlădica

Este situată în estuarul bulevardului „Regina Maria", în spatele Mitropoliei. Continuă tradiţia bisericii medievale cu acelaşi nume, demolată în anul 1889.

Construcţia este din cărămidă, realizată de arhitectul austriac Leboeut, în stilul neobizantin. Este masivă cu o cupolă centrală şi două turle de 14 m lungime şi 12 m lăţime; are o înălţime de 36 m; pictura murală a fost făcută de pictorii Ion Voinescu şi D. R. Girolomo, în stilul renascentist.

Palatul Dumitru Marinescu Bragadiru.

Este situat pe Calea Rahovei nr. 147. A fost construit la începutul secolului XX, de industriaşul român cu acelaşi nume. El a fost primul român care a spart monopolul berii germane pe piaţa internă cu berea „Rahova". El o furniza şi pentru renumitul local „Carul cu bere". Să învingi concurenţa berii germane cu seculara ei tradiţie nu a fost uşor! Clădirea are parter şi etaj.

La faţadă sunt frumoase strucaturi reprezentând personaje feminine. Tot aici se menţionează „Sala Colloseum". O placă mare semnalează numele primului proprietar.

La parter este un foarte frumos restaurant. La etaj sunt apartamente.

În anul 1879, cofetarul Dumitru Marinescu (1842-1915) a cumpărat de la urmaşii familiei generalului Laptev o moşie în cartierul „Dealul Bragadiru" spre a deschide o fabrică de spirt alimentar, băuturi spirtoase şi drojdie comprimată.

În 1894 a cumpărat terenul din „Calea Rahovei" necesar ridicării pe el a unei fabrici de bere, denumită „Rahova". Astăzi, din aceasta au rămas în spatele palatului doar ruinele, terenul ei fiind foarte mare. S-a săpat în jurul zidurilor, cu scopul căderii acestora. Operaţia însă a eşuat, fapt care demonstrează soliditatea lor. Terenul este în proprietatea omului de afaceri Dumitru Dragomir.

www.muzeulbucurestiului.ro / www.cimec.ro

Consider că prin distrugerea acestor ruine (indiferent de modalitate; orice om are dreptul să facă săpături pe propriul teren!?!) se face un atentat la istoria acestui oraş, fiind vorba de prima fabrică de bere!

Pe Justiţiei la nr. 67 este un monument: „Fundaţia Poenaru; Şcoala Comunală din 1878". Are parter şi etaj. Este aici „Federaţia profesorilor" în prezent.

Legea nr. 422/2001 a fost elaborată în vederea „protejării monumentelor istorice". A fost republicată în anul 2006 cu modificări.

Ea reglementează regimul juridic al monumentelor istorice. Definindu-se noţiunea de monument istoric se precizează: „construcţii şi terenuri situate pe teritoriul României, semnificative pentru istoria, cultura şi civilizaţia naţională şi universală".

Prin protejare se înţelege „ansamblul de măsuri cu caracter ştiinţific juridic, administrativ, menite să asigure identificarea, cercetarea, inventarierea, conservarea şi consolidarea acestora, integrarea socio-economică şi culturală.

S-au stabilit categorii de monumente: la suprafaţă, sub pământ şi acvatic. Se reglementează forma de proprietate: publică sau privată.

Pentru vinderea lor Ministerul Culturii are dreptul de preempţiune.

Se instituie o zonă de protecţie în jurul fiecărui monument, delimitată de la un caz la altul.

Pentru biserici sunt prevederi speciale. Zona de protecţie în oraş este stabilită la 100 de metri.

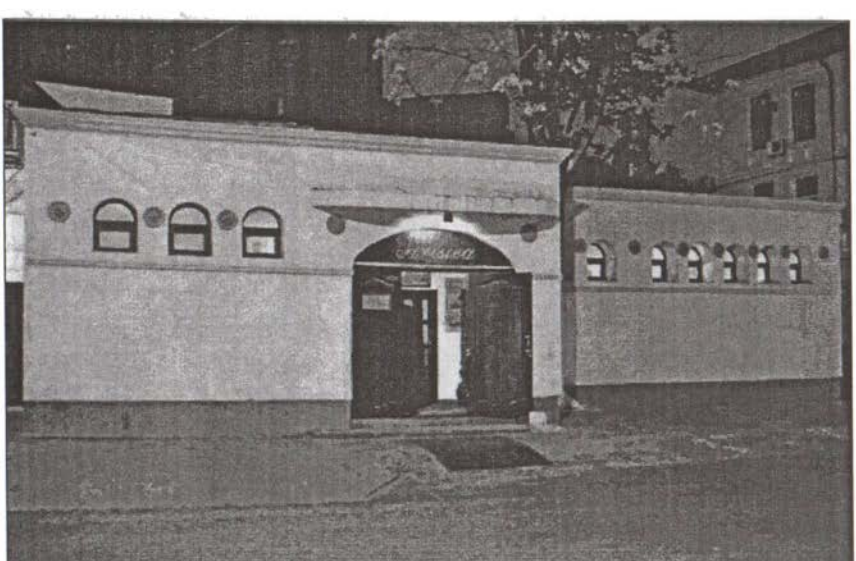
Distrugerea lor este interzisă.

Încălcarea acestei legi se pedepseşte cu închisoarea sau cu amendă penală.

www.muzeulbucurestiului.ro / www.cimec.ro

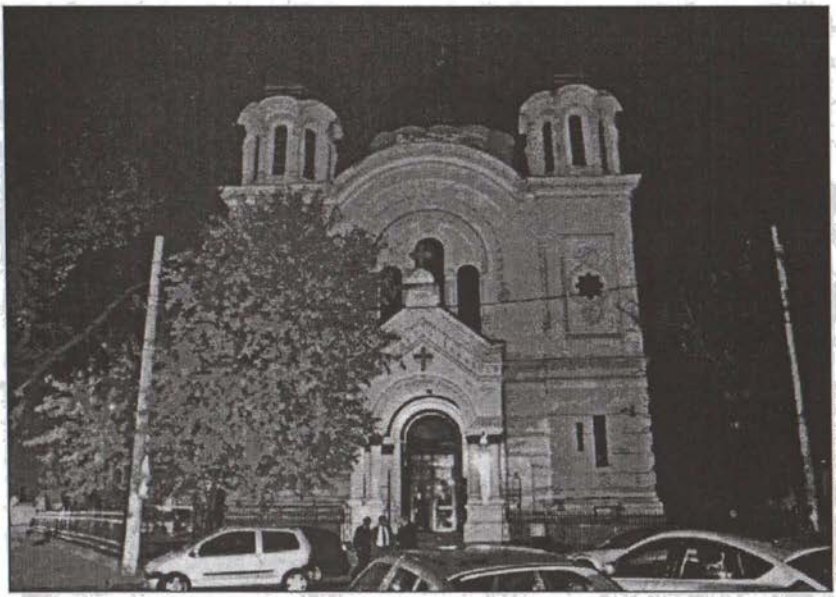


Vila Petre Hanciu



Locanta Jariştea

www.muzeulbucurestiului.ro / www.cimec.ro







SUMMARY

The paper presents some buildings on the GeorgeGeorgescu Street in Bucharest, one of the oldest, partly preserved streets in the Romanian Capital.

www.muzeulbucurestiului.ro / www.cimec.ro